

2017-03-20

Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Lise Donovan
070-2856210
lise.donovan@tco.se

En gränsöverskridande mediepolitik

SOU 2016:80

Ku2016/02492/MF

TCO har beretts möjlighet att yttra sig över slutbetänkandet från Medieutredningen *En gränsöverskridande mediepolitik*.

TCO konstaterar inledningsvis att behovet av ett nytt mediestöd har varit akut länge. Det är viktigt att det nya stödet är väl genomarbetat, underbyggt och förankrat.

Det är positivt att Medieutredningen sett vikten av ett teknik- och plattformsnutralt stöd riktat till oberoende nyhetsförmedling.

Journalistisk och granskande media, det som i utredningen definieras som allmänna nyhetsmedier, är inte en näring som andra. En fri och granskande media är en grundpelare i alla demokratiska statsskick. Utan medias granskande roll begränsas medborgarnas möjligheter att få insyn i de beslut som makthavarna fattar och därmed minskar också möjligheten att hålla dem till svars eller att utöva sina demokratiska rättigheter. Granskning, nyhetsförmedling och publicering bör ske enligt rådande medieetiska regler och system.

Ett mediestöd bör alltså främst vara till för att säkra medborgarnas tillgång till fri, granskande journalistik. Om mediestödet ska leva upp till detta måste det ske på ett sådant sätt att olika medier inte missgynnas på grund av distributionsformat eller teknik. Om stödet ska stärka en fri grävande journalistik måste stödet ske på ett sådant sätt att verksamheten fredas från påverkan från myndigheter och stat i så stor utsträckning som möjligt.

En mediebransch som har ett starkt beroende av staten för sin överlevnad är sårbar och kan utgöra ett stort hot mot medborgarnas tillgång till fri och granskande journalistik i sig.

TCO noterar att utredningen föreslår att de allmänna förutsättningarna för mediestöd regleras i mediestödsförordningen, och inte i förslaget till lag om mediestöd. TCO anser det vara av särskilt värde att kriterierna för att erhålla mediestöd underställs riksdagen, liksom eventuella framtida ändringar av dessa kriterier, och bör därför regleras i lag.

TCO har inga invändningar mot de objektivt mätbara kriterier som föreslås som *trösklar för inträde i ett nytt stödsystem*. Vi delar

uppfattningen att trösklarna ska kunna vara lägre för medier riktade till det samiska folket och de nationella minoriteterna samt för nyhets- och bildbyråer. Att nystartade allmänna nyhetsmedier ska kunna komma ifråga för "startbidrag" under tiden man kvalificerar sig för "ordinarie" stöd är rimligt. Att eventuell aktieutdelning till ägare ska leda till minskat eller indraget stöd är logiskt.

TCO tillstyrker övergångsregler som garanterar att medieföretag som i dag uppbär presstöd inte drabbas för hårt och för snabbt av eventuellt minskat stöd.

TCO ifrågasätter dock de nya inslagen av *kvalitativa bedömningar i prövningen* av eventuell rätt till stöd. Det är svårt att se hur "hög kvalitet och inre mångfald" och "principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet" ska kunna tillämpas på ett sätt som är rättssäkert och som inte leder till ständigt ifrågasättande av såväl enskilda beslut som mediestödet som sådant, från olika politiska utgångspunkter.

Statens stöd till privata, oberoende medieföretag är och kommer sannolikt att bli ännu mera kontroversiellt – då måste kriterierna för vad/vilka som kan få stöd vara så okontroversiella, objektivt fastställbara och förutsägbara som möjligt.

Medieutredningen föreslår att mediestödsnämnden ska kunna ställa krav på anslutning till ett medieetiskt system. Man konstaterar också att många av kraven som innefattas i en demokratisk värdegrund följer de medieetiska regler som redan gäller i dag. Det kan tyckas underligt att man då inte överväger det som ett tröskelkrav. De medieetiska reglerna ägs utav branschen. Vill man skapa tröghet och motverka antidemokratiska krafter skulle det kunna uppnås på detta sätt.

Vi ser inget värde i sig i att förändra *mediestödsnämndens* sammansättning och processen för att utse den. Om mediestödsnämnden ska utses genom nomineringar bör nomineringen öppnas upp och omfatta fler parter i branschen och inte endast arbetsgivarnas organisationer tillsammans med organisationer för vissa utvalda yrkesgrupper.

Det är viktigt och riktigt att mediestöd ska kunna ges för såväl *produktion och distribution som för innovation och utveckling*.

Eftersom många medieföretags behov av stöd är stora och akuta, välkomnar vi *ökade anslag* till ett nytt stödsystem. Det är dock svårt att ta ställning till de föreslagna summorna i och med att det är oklart hur detta ökade stöd ska finansieras, det vill säga från vilka andra verksamheter pengarna ska tas vid den omfördelning som är förutsättningen. Risken är stor för att inte heller den utvidgade ram som utredningen föreslår kommer att vara tillräcklig. Därför ställer

sig TCO bakom förslaget om en *mediefinansieringsutredning*, som kan ta ett helhetsgrepp om frågorna kring mediebranschens ekonomi, inklusive beskattning, villkor för viss annonsering med mera. Vi skulle gärna se att man där också lyfter frågan om rätt till ersättning för de medieföretag vars material i hög grad utnyttjas av så kallade aggregatorer och stora distributörer.

TCO anser inte att det särskilda stödet till *taltidningar* bör göras till en del av det allmänna mediestödet och inte hanteras av den föreslagna mediestödsnämnden, detta för att undvika olika konflikter mellan de olika stödformerna. Frågorna om ökat/förbättrat tillgängliggörande hanteras bäst gemensamt, inom ramen för en myndighet, inte två, vilket skulle bli fallet om just taltidningsstödet hanterades av Myndigheten för press, radio och TV (MPRT) och övriga frågor av Myndigheten för tillgängliga medier (MTM).

TCO tillstyrker att MTM får i uppdrag att göra en bred, förutsättningslös översyn av taltidningsverksamheten och stödet till den.

Slutligen välkomnar TCO att Medieutredningen tar upp det allvarliga, akuta problem som *hot mot journalister* utgör. Det är angeläget att rättsväsendet prioriterar dessa brott och att de som hotar faktiskt lagförs. Regeringen bör överväga att tillsätta en särskild utredning för att se över eventuella brister i gällande lagstiftning och pröva frågan om förstärkt straffrättsligt skydd för förtroendevalda, journalister och andra yrkesgrupper med demokratibärande roller.

Eva Nordmark

Ordförande

Lise Donovan

Chefsjurist